

JUSTITISMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 2. maj 2013
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh.: Lasse Boje
Sagsnr.: 2013-0030-1335
Dok.: 732842

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 634 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 8. marts 2013. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Morten Bødskov

/

Jens Teilberg Søndergaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 634 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt det er i overensstemmelse med Grundloven, at vandselskaber og elselskaber lukker for hhv. vand og elektricitet på grund af betalingsrestance.”

Svar:

1. Det følger af grundlovens § 75, stk. 2, at den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp fra det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder.

Bestemmelsen indebærer, at der skal bestå et offentligt forsørgelsesvæsen, som sikrer ret til hjælp for personer, der ikke kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler andre. For en nærmere beskrivelse af bestemmelsen kan der henvises til bl.a. Henrik Zahle (red.), Danmarks Riges Grundlov med kommentarer (2.udgave, 2006), side 512-521, og Jens Peter Christensen m.fl., Dansk Statsret (2012), side 382-386.

Højesteret har i en dom af 15. februar 2012 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 1761) fastslået, at grundlovens § 75, stk. 2, må forstås således, at det påhviler det offentlige at sikre et eksistensminimum for personer, der er omfattet af bestemmelsen.

2. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet anmodet Miljøministeriet og Klima-, Energi- og Bygningsministeriet om udtalelser vedrørende regler og praksis for henholdsvis vand- og elselskabers lukning for tilførslen af deres ydelser til en bestemt borger på grund af manglende betaling.

Miljøministeriet (Naturstyrelsen) har i den anledning udtalt følgende:

”I Danmark har enhver har ret til forsyning med vand mod betaling af de af kommunalbestyrelsen godkendte takster, der fremgår af vandforsyningsens takstblad. Vandforsyning er i Danmark baseret på takstfinansiering og hvile-i-sig-selv-princippet. Det betyder, at vandforsyningerne fra forbrugerne kun må opkræve de udgifter, der er forbundet med indvinding og distribution af vandet, og som er fastsat i vandforsyningsens takstblad. En del af betalingen for vandet skal beregnes efter målt forbrug. Vandforsyningsloven giver ikke mulighed for, at vandforsyningen kan tjene penge på at sælge vand.

I nogle lande, fx Irland er vandforsyningen skattefinansieret. Ulempen ved denne finansiering er, at forbrugerne ikke har incitament til at spare på vandet.

Efter vandforsyningsloven skal der for ethvert alment vandforsyningsanlæg udfærdiges et regulativ, der indeholder regler om retten til forsyning med vand fra forsyningsledningerne, herunder om forbruget skal måles ved vandmålere, og om grundejernes forpligtigelser med hensyn til vandindlæg. Det fremgår af den kommenterede vandforsyningslov, at det også før vandforsyningsloven af 1969 var muligt for vandforsyninger at lukke for vandet ved manglende betaling af løbende vandafgifter, og det fremgår Miljøministeriets senere vejledninger om normalregulativer for vandforsyninger.

Kommunale vandforsyninger

Det fremgår af Miljøministeriets gældende vejledning nr. 9566 af 1. januar 2002 om normalregulativ for kommunale vandforsyninger, at en vandforsynings regulativ kan indeholde regler om lukning af vandtilførslen ved manglende betaling.

Indtil 1. januar 2010 havde betaling for vand til offentlige almene vandforsyningsanlæg samme fortrinsret i ejendommen som offentlige skatter og afgifter, jf. vandforsyningslovens § 54. Bestemmelsen blev ophævet med lov nr. 460 af 12. juni 2009 i forbindelse med, at vandsektorlovens krav om selskabsmæssig adskillelse fik virkning for de kommunale vandforsyninger, og ligestillede de kommunale og private vandforsyninger.

Det er Naturstyrelsens opfattelse, at de kommunale vandforsyninger ikke har haft praksis for at lukke for vandet, formentlig på grund af fortrinsretten.

Private vandforsyninger

Det fremgår af Miljøministeriets gældende vejledning nr. 9707 af 30. oktober 2003 om normalregulativ for private vandforsyninger, at en vandforsynings regulativ kan indeholde regler om lukning af vandtilførslen ved manglende betaling.

Det er Naturstyrelsens opfattelse, at de private vandforsyninger har haft en mere udbredt praksis med at have regler i deres regulativ om lukning for vandtilførslen ved manglende betaling, formentlig på grund af, at vandforsyningslovens § 54 om fortrinsret ikke var gældende for private vandforsyninger.”

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet (Energistyrelsen) har udtalt følgende:

”Energistyrelsen kan oplyse, at enhver forbruger i henhold til elforsyningslovens § 34 har ret til levering af elektricitet fra en forsyningspligtig virksomhed mod betaling. Det følger heraf, at forsyningspligtvirksomheden skal levere, hvis der stilles fornøden sikkerhed for fremtidig betaling.

I praksis er det netselskabet, som i givet fald lukker for strømmen, hvilket sker under iagttagelse af en vejledning, som er udarbejdet af Dansk Energi.

Det følger af elforsyningslovens § 73 b, at energibranchens organisationer kan udarbejde standardiserede vejledninger om fastsættelse af tariffer og betingelser m.v. for net- og transmissionsvirksomhedernes ydelser. Energitilsynet fører tilsyn med sådanne standardiserede vejledninger efter regler fastsat af tilsynet.

Netselskaberne kan, ifølge Dansk Energis ”Vejledende retningslinjer for netvirksomheders regningsudsendelse og resistanceinddrivelse”, ikke lukke for elektriciteten, hvis der stilles sikkerhed for betaling af fremtidige netregninger.

Hvis en forbruger ikke er i stand til at stille sikkerhed for fremtidig betaling, må denne henvende sig til de sociale myndigheder.”

3. Justitsministeriet kan – for så vidt angår muligheden for at modtage økonomisk hjælp fra det offentlige til betaling af nødvendige udgifter – henvise til social- og integrationsministerens besvarelse af 11. februar 2013 af spørgsmål nr. S 1022, hvoraf bl.a. følgende fremgår:

”Alle borgere i Danmark er således sikret en grundlæggende forsørgelse i form af offentlige forsørgelsesydelse afhængig af den enkeltes situation. Udgangspunktet er derfor, at forsørgelsesydelsen samt andre tilskud som fx boligstøtte, varmetillæg m.v. gør den enkelte borger i stand til at afholde udgifter til fx vand, lys og varme. Desuden findes der en række muligheder for at yde særlig økonomisk hjælp til betaling af nødvendige udgifter.

Efter § 81 i lov om aktiv socialpolitik er der mulighed for at søge kommunen om økonomisk hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter. Hjælpen forudsætter, at udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses. Kommunen kan – efter en konkret vurdering – undtagelsesvis yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, der har kunnet forudses, hvis afholdelsen er af helt afgørende betydning for ansøgerens livsførelse.”

4. Justitsministeriet finder ikke på det foreliggende grundlag anledning til at sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt det danske forsørgelsesvæsen lever op til grundlovens § 75, stk. 2, fordi vandselskaber og elselskaber kan lukke for henholdsvis vand og elektricitet på grund af betalingsrestance.